

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
7 iulie st. v.
19 iulie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 27.

A N U L XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Mai bine c'un voinic la pagubă, — decât c'un mișel la câștig.

(Poveste.)

Eră un împărat ș-avea trei fete, și-i erau dragi ca sufletul, că nu se uită la sôre, cum se uită la ele. In norocul celei mari crescuse 'n grădină sub ferestra împăratului un crin cu flori de aur, ce în tötă nôptea infloriă, dar n'apucă ăiua nici una, că le fură cineva.

Impăratul ce să facă ce să drégă, strinse lume de pe lume și cuvëntă, că cine s'a găsi să-i păzescă florile crinului, i-a da jumătate de 'mpărăție și-o fată care-a vré de soție.

Mulți s'au prins, dar nici unul n'a izbutit, că pe dânsul îl tăiă și crinul îl fură. De unde au vëdüt, că nu se mai prinde nimene, fata cea mai mare s'a rugat împăratului s'o lese pe ea să păzescă crinul.

Impăratul i-a in voit, după multe rugăminte și ea a păzit până despre ăiua, când veni un smeu și fură și fata și florile. A doua sêră cerü voie să păzescă florile fata cea mijlocie; împăratul se induplecă cu multă greutate, dar păți și acêsta ca și cea dintâi. Atunci împăratul să-și facă sémă nu alta, că nu-i mai eră de flori, dar de fete; a treia sêră cere voie cea mai mică.

Impăratul nu primeșce in ru ptul capului, dar decă vede că fata hărăneșce numai decăt, n'avü ce face și-i in voi să păzescă florile, dar și de astă ună dată smeu l fură și fata și florile.

Da smei erau trei și fiecare își luă câte-o fată după dreptate, așă că cea mai mică veni partea

smeului celui mai mic, care eră și mai voinic, că furase atâte flori, că făcü nevestei lui o rochie de flori de crin de aur ce strălucia ca sôrele și făcea lumină pe lumea cea nêgră.

De aci inainte împăratul nu mai avü și bună in viêtă.

Fel de fel de crai și de împărați s'au prins să-i aducă fetele, dar toți și-au repus viêtă.

De unde și până unde, se prinde-un fecior de babă.c'a păzi el crinul.

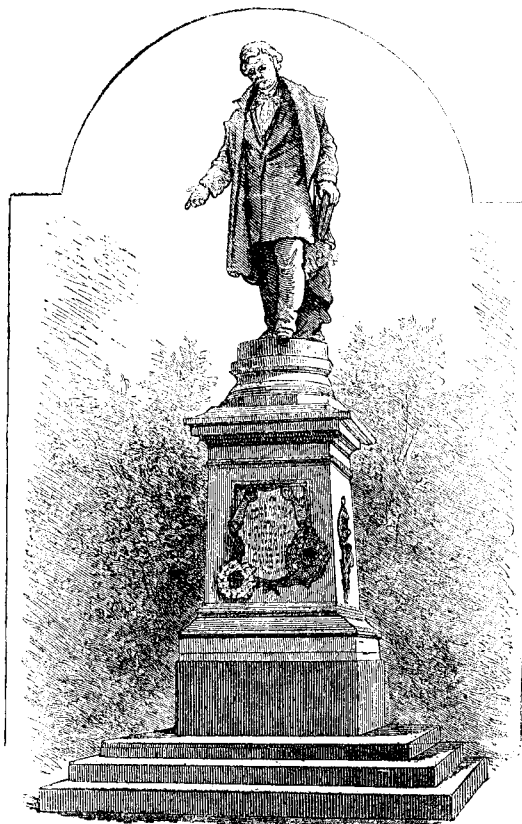
— Hei băete, i ăice împăratul, fel de fel de ômeni și-au cercat pute-rea, dar n'au scos-o la capët, apoi tocmai unul ca dta te bizui s'o duci cu bine?

Voinicü cerü paloșul și straele împăratului și se puse la pândă. Păzi el cât păzi până despre ăiua; dela o vreme in-cepü a picură de somn și când ațipiă, iaca și smeu l pune mâna pe flóre și la fugă.

Voinicul se trezeșce și fuga după smeu; dela un loc de vëdü și vëdü că nu-l mai putea ajunge; svêrli paloșul după dânsul și paloșul se 'nfige 'n smeu și el fuge și după dânsul cărare de sânge remâne.

A doua ăi spune voinicul împăratului cele petrecute și porneșce 'n lume pe cărarea de

sânge; să deie cu crucea de smeu și să-i ia paloșul. In drum se 'ntêlneșce cu doi ômeni, căroră le spune cum și ce, și se prind tovarăși. Merg ei de acolo, tot merg pe urma cea de sânge trei ani de ăile, până ce ajung la borta pe care-și luase dru-

Statua lui Eliade în Bucuresci.

mul smeul și care se găsiă în mijlocul unui codru strașnic.

Ce să facă ? Jupesc tei și sucesc o funie lungă lungă, cât ȕiua de mâne, légă de mijloc pe unul din ei și-l slobod înăuntru. Dela o vreme omul clătina de funie să-l scôtă afară și spune că n'a fost chip să se ducă mai departe de șuerul șerpilor și-al bălaurilor.

Pe urmă dădu drumul celuiialt om ; dar nici el nu făcù mai multă pricopselă.

— De-acum me duc eu, ȕice feciorul babei, da voi să me așteptați aici un an doi, cât a fi, și când oi clătina de fringhie, voi să me trageți sus.

S'a coborît voinicul cât s'a coborît, până ce-a ajuns pe lumea cea négră.

A mers el cât a mers, până ce a ajuns la palatul smeului celui mai mare, unde găseșce pe fata cea mare a împératului, care când l'a vèdùt și-a pus mânilé 'n cap de mirare, cum el om pământén a îndrăznit să vie pe locurile cele pe unde nici pasere maéstrtà nu resbate. Voinicul o intrébă unde-i gospodarul ; ea i spune că-i la vènat și-i arată puterea lui și că-și vesteșce sosirea svèrlind buzduganul. Mânancă voinicul, bea, numai se aude huind vèzduhul strașnic.

— Ehei, ȕice fata, a simțit smeul că picior de om pământén îi pe locul ista.

Iaca și buzduganul vine rotindu-se și se aședă la locu-i. Voinicul pune mâna pe dènsul și-l svèrle înapoi de doue ori mai departe.

Smeul când vèdù asta, ȕise 'n capul lui : Strașnic pui de om am acasă, da me duc mai întèi să-mi cat buzduganul, și horhaeșce smeul până găseșce buzduganul.

În vremea asta ia voinicul fata împératului și-a junge la smeul cel mijlociu, care a pătit ca și cel mai mare, că i-a luat femeia făgăduindu-le la amèndoué că le-a duce pe draga lume.

Când a ajuns la smeul cel mai mic, pe de o parte mult s'au bucurat surorile vèdèndu-se, iar pe de alta s'au intristat de mórte șciind puterea, care-și avea puterea în trei gândaci ce-i ținea închiși într'o rachità.

Da numai iată cum vorbiau și se sfătuiău, aud vèzduhul vuind strașnic de puterea buzduganului. Voinicul nici una nici doue, pune mâna pe dènsul și-l svèrle de ȕece ori mai departe.

Smeul stă în drum și se miră : »Ce pui de om am acasă la mine ; dar ori cum, trebuie să-mi găsesc buzduganul, că-i dela străbunul meu și fuga după dènsul.

Smeul se duce după buzdugan, voinicul deschide rachità și ucide gândacii, de móre smeul și pe urmă ia fetele și se 'ntórce înapoi, încât tocmai când s'au implinit doi ani, au ajuns la gaura pe unde se scobori și unde-l așteptă tovarășii. Légă fringhia de mijlocul fetei celei mai mari, o clătina și-o scôte afară la draga lume, apoi pe cea mijlocie, pe urmă pe cea mai mică. Până ce veni și rëndul lui, atunci légă un bolovan de fringhie și se dădu de o parte ca să le cerce credința.

Tovarășii trase fringhia până la jumètate, apoi îi dădură drumul de pământ, de se făcù mici fărime.

— Ei ghide pui de câni ce sântèți, asta-i frăția vóstră ! las că mare-i Dȕeu.

Și se 'ntórce înapoi și se duce și se duce numai că aude țipând, când se uită vede un cuib pe o stâncă și 'n el doi pui de pajoră ; îi intrébă că de ce plâng și ȕic că de frica bălaurului, care are să vie degrabă să-i mânance și i-a mai spus cum din pricina bălaurului istuia, mama lor n'a putut până atunci rădică nici un rënd de pui.

Voinicul se pune la pândă și când vede băla-

urul, îl ucide. Un puiu scôte un tuleu din aripă de ascunde voinicul, ca nu cumva să-l mânance mâsa de bucurie.

Iaca aduce Dȕeu și pe pajora și când află cine i-a scăpat copiii de mórte, îi intrébă că încotro a apucat, dóră l'ar întèlni ca să-i mulțămescă. Puii îi arată că înspre resărit. Înspre resărit se răpede pajora ca vèntul, dar nu găseșce nimic ; atunci puii o îndrèptă spre asfințit, dar și de acolo nici o bucurie. La cele din urmă puii spun că i l'ar arată, dar se tem să nu-l mânance. Pajora le făgăduesce, dar când îl arată, pajora de bucurie mare îl inghite.

Și unde nu prind puii a plânge și-a o muștră că-l scôte poleit cu aur și-l intrébă că ce vré drept mulțămită și el cere ca să-l ducă pe draga lume.

Cum s'a vèdùt pe lumea asta, s'a dus drept la împératul, unde-și găsi frații de cruce gata de însurătóre cu fetele împératului. Acolo de ajunse, dădu împératului paloșul și povesti de-a fir a pèr tot ce s'a petrecut.

Atunci împératul chibzui cu sfetnicii și surguni pe prietenii vicleni și vèndètori ; dădu pe fata-i cea mai mică voinicului, iar pe celelalte doue le mărità după alți doi feciori de împérați.

Elena D. O. Sevastos.

I d e a l.

Ideal ascuns în ceruri ! culme adumbrită 'n stele !
Rug ce-ai ars în al meu suflet ca tămăia pe altar !
Flacără nemistuită ! visul lacrimilor mele !
Printre vécurile stinse eu te caut cu amar !

Te-am zărit pe înălțimea creștelor invăpăiate,
Printre sferele aprinse ce în spațiu se roteșce,
Meteor purtat de vènturi peste lumi neapropiate,
Unde sbóră și domneșce geniul dumneșce !

Ca un vultur ce înfruntă marea sórelui lumină,
Tu, de pământésca vale te ascunđi, te depărtezi,
După raza ta pierdută plânge omul și suspină ;
De atingerea profană vecinic te înlătúrezi.

Rareori, silit de mâna nevèdută, generósă
A Creațiunii sfinte, din lăcașul teu de foc,
Heruvim cu ochi de fulger, spargi tărâile lucióse,
Pe-a ei temelii planeta se cutremură din loc

Atunci, salt, tresar în spațiu și spre tine se avèntă
Visurile omenirei cu speranțe ce-au avut :
Imnul nașcerii resună, universu 'ntreg îl cântă ;
Valea plângerilor nóstre într'un rai s'a prefăcut.

Atunci Binele, Frumosul, ies din pulberea antică,
Adevèrul, Înfrățirea se arată pe pământ ;
Artele, cereșci fecióre, mândra fruntea lor ridică,
Iau cununa Nemurirei și serbătoreșce vestmènt !

Atunci pe 'nverđite țèrmuri dulce frémăt se aude,
Harpele eoliene printre sălcii se îngân ;
Un poet se nașce 'n lume, martor vitejeii crude,
Căruia și până astăđi toți poeții se inchin.

Atunci danțul de naiade la fântâni și la isvóre,
Șóptele de veselie murmură prin crengi duios ;
Luna duce danțul tainic la a Cipridei altare,
Iar prin peșterile negre cântă faunii voios.

Atunci templurile sacre ies la Delphi, la Atena,
Propileele se 'nalță cu o daltă de oțel,
Iar pe unde legănată vine Anadiomena,
Splendidă o iau din spume Fidias și Praxitel.

Apoi fugi . . . dispari prin cruguri . . . ca fantasmeele ușore,
Iar Tăcerea și Uritul pe pământ se 'nțelenesc;
Plânge, veduvă de tine, omenirea 'n așteptare;
Secoli mulți fără de nume, in noian se adâncesc!

Când . . . deodată . . . o lumină falnică, neperitoare,
Pe-ale Italiei țermuri națiile a orbit;
Ca pe Pnyx resun aice rostrele cuvântătoare,
Pân' la ceruri Capitolul pe pământ a strălucit.

Legiunile se mișcă, fără numer, neinvinse,
De a lebedei accente Mantua a resunat;
Fălfaie biruitoare Acuila pe vânt intinsă,
Pe-a lor tronuri depărtate regii s'au cutremurat!

De trei ori pe-aceste țermuri întreita-ți maiestate,
Cu-a ei focuri luminează fericitul orizon;
Tibrul, Guadalquivirul, Galiile 'mbelșugate,
Mândră te arăți, superbă, in superba Albion.

Pe ale Rhinului unde, ape line și albastre,
Se 'nalț stâncele 'mpletite, monumente colosale;
Și pe-a ângerilor aripi aspirațiile noastre
Zbor spre ceruri cu speranța de pe 'nalte catedrale.

Din pădurile antice, înțelepta cugetare,
Și omericile glasuri și divine simfonii,
Cu-a creațiunei vuet într'o mândră fremântare,
Duce omenesca minte printr'a lunei armonii.

A filosofiei geniu, frunte pacinică, adâncă,
Cu gândirea neinvinsă, mare-a spiritului seu,
Prăbușește Tirania din puternica sa stâncă;
Ea pe Joc 'nlanțuește, deslegând pe Promoteu.

Un om cu 'ntreite zale și cu pieptul de aramă,
Și decât Neptun mai mare cu mărețul seu trident,
Spintecă Oceanul falnic ce la luntrea sa se 'nhamă,
Și din fundurile lunei ne arunc' un continent!

Fli aleși ai cugetării! ôspeți generoși pe lume!
Ei popórele 'nvrăjbite într'un gând le intrunesc;
La a Gloriei altare înscriind mărețe nume,
Veacurile totdeauna îi salută și-i iubesc.

Iar noi . . . ce hrănim in taină timidele aspirații,
Ideal măreț și falnic, lăcrimând in calea ta;
Noi . . . veniții de pe urmă printre tinerele nații,
La ospțul Nemuririi când ne vei încoronă?

Când . . . din focul teu cel sacru, din făclia maiestósă,
Demnă de a tale daruri, demnă de a ta iubire,
Printre-a ei surori mărețe, fiica Romei sfuicósă,
Va primi pe a sa frunte raza ta de strălucire?

Ideal ascuns in ceruri, din mănunchiul teu de aur,
Las' o jerbie să pice pe al patriei altar!
Nu lăsă făr de cunnă, făr de ramura de laur,
Generațiile noastre să te cate in zădar!

A. Naum.

Ômenii sânt cugetări d'ale pământului.

*

Omul cinstit nu se preface nici odată; ideea
unei minciuni îl ingrozește.

Momente istorice.

Cap IV.

(Incheiere.)

Gintocma așa pățise și bar. Nic. Vay in primăveră
cu deputațiunea sa de protestanți, totuș rezultatul
misiunei a fost unul din cele mai bune. După
audiența la împăratul, deputațiunea s'a prezentat
in corpore la Archiducele Rainer, la ministrii
Rechberg, Coluchovski, Lasser, la de nou numi-
tul ministru de stat Schmerling și la bărbați de stat
mai eminenti, căror li s'au dat după puțină infor-
mațiuni relative la patria noastră, la starea și la drep-
tele cereri ale națiunei române, li s'a mai observat
cu totă cuviința, că tecstul diplomei pe cât aceea se
ocupă și de Transilvania, este interpretat de către
compatrioții nostrii in înțeles cu totul diferitor de
acela pe care-l află deputațiunea in Viena.

Mergerea deputațiunii române a infuriat mult pe
adversari, ea inse făcū ca să fie mai moderați in
brutalitățile lor față cu românii, să fie mai rare sce-
nele barbare, bunăoară ca celea din Arad, unde rebelii
au spart in 18 novembre ca din chiar-senin ferestrele
lui Simeon Popovici, demnului president al judecăto-
riei urbariale, între sbierate și mierloituri selbatece¹.

Pe când se comiteau asupra românilor barba-
riile pe la Arad, Beinș și pe airea, generalul com.
Mensdorff-Pouilly sosind la Timișóra in calitate de
comisar împărătesc, convocase conferența bănățenilor,
care se și ținū in 18 și 19 nov². sub presiul episcopului
diecesan Alesandru Dobra, și cu conlucrarea
in tot respectul memorabilă a senatorului Andrei
Mocionyi. In prima ședință comisarul a lăsat pe con-
ferențieri ca să-și verse focul inimei in totă voia lor;
cei bine informați inse șcieau, că totă lupta se pórta
in contra torentului și că convocarea conferenței se-
mēnă cu un joc de a măța orbă, căci incorporarea
Banatului și a Voivodinei fusese decisă și registrată
la Viena între condițiunile de împăciuire cu aristo-
crația unгурescă (nu și cu Ungaria.) Mocionyi in ăiua
de întēiu asistase numai ca observator passiv; a
doua ăi inse luând cuvēntul și adresându-se către
români, după ce se provocă mai întēiu la memoria
seu subșternut monarcului, la activitatea sa și a
membrilor familiei Mocionyi părinte și fii, precum și
la broșura sa scrisă in cauza limbei, zugrăvi totă
greutatea situațiunei și anume pozițiunea românilor
intocma așa precum eră ea in Banat strimtorată din
doue părți, de către unguri și sērbi, prin urmare spe-
ranțe mari să nu se facă nici dintr'o parte, să vo-
teze inse toți așa precum le spune cugetul lor.

Postulatele conferenței bănățene s'a formulat in
șese puncte: Autonomie, cu teritor român, care să
aibă titlu de căpitanat. Garantarea vieței naționale
a poporului român. Capul politic al căpitanatului să
fie român de naștere. Limba română să fie limba
oficiósă a căpitanatului. Alegere liberă a capului pen-
tru Banat și confirmare de către Majestatea Sa.³

Cu escepțiunea unei mici fracțiuni, totă aduna-
rea votă acelea 6 puncte.

Resultatul este cunoscut, acelei încercări inse
trebuia să i se facă loc și in acest studiu istoric.

Pe cât timp a stat deputațiunea noastră la Viena,
acasă in Sibiu aceiași bărbați cari mijlociseră mai de
inainte reconciliarea celor doi archipăstori in urma-
rea multor neînțelegeri semēnate între ei in 10 ani,
ca mitropolitul Alesandru la reintórcerea sa dela
Viena, in loc de a merge drept la Blaș, să binevo-

¹ „Gazeta“ din 1861 nr. 52.

² Ș. 9.

³ A se vedé „Gazeta Tr.“ nr. 53 din 1860 mai pe larg.

escă a descinde mai înteu la Sibiu. Acest pas eră imperios dictat de impregiurări, de o parte spre a șterge pe cât s'ar puté din memoria ómenilor frecările provocate de cãtră ministrul Leo Thun, de cãtră episcopul Haynald, abatele consiliar Festl și alți cãțiva ómeni, cari se țineau de concordat ca și orbul de gard; de alta parte, după ce inteligența română se invoise ca să pună in frunte față cu guvernul pe acei doi prelați totodată ca și consiliari intimi ai monarcului, așteptă cu neastempăr, să i se dea ocaziune de a se consultă și a luă măsuri ulterioare atât pentru apărarea cauzei strict naționale, cât și a bisericelor de ambele confesiuni; căci s'ar înșelă reu cel care ar crede, că și in acea epocă numai biserica gr. orientală avea cauze grave de a se plânge și a reclamă dreptate. Aveau și gr. catolicii a se plânge de mari năpăstui, pe care între alții chiar Tim. Cipariu le descoperise pe larg in »Gazeta Tr.« din 1860. Dēcă amicii concordatului din aceaste țeri doriau și lucraseră din resputeri ca să cãștigel pe catolici cu miliónele, erau inse fórte departe de a dori inmulțirea românilor adevěrați, nici cu sutele și cu atât mai puțin un cler greco-catolic scos de sub tutoratul lor; căci in cei đeece ani, din punct de vedere confesional in regiunile supreme austriace, se lucrased conform unui principiu mai vechiu aplicat acum din nou, carele ținea, ca precum sașii așă și toți românii să se facă catolici, inse catolici de naționalitate austro-germană. Diferența între politica religioară (ca politica) de inainte pe 1860 și între cea de astăzi eră, că austriacii nici pe departe nu erau așă violenți in aplicarea mesurilor destinate a smăcină și a nimici conștiința națională a popórelor de alte limbi, precum sũnt unghii.

Primirea mitropolitului Alesandru la Sibiu duminică in 30 decembre a fost din cele mai pompóse, inse și cordială. Deputațiune națională in mai multe trăsuri, 30 studenți juristi cãlări, protosinghelul secretar Nicolae Popea in caretă cu 4 cai îi eșiseră intru intimpinare la comuna Christianu. Sėra după sosire in Sibiu serenadă. Luni mėsă strălucită la episcopul Andreiu in onórea mitropolitului. In aceeaș đi sėra se ținũ conferența preparativă, in care cei doi archipăstori luară asupra-și misiunea, ca pe temeiul concesiunei date dela Viena, guvernatorului Lichtenstein să i se facă cunoscută dorința de a se convocă o adunare națională compusă din un numer anumit dintre bãrbații mai de frunte ai națiunei, ceea ce s'a intẽmplat prin cerculariele trimise de cãtră ambii prelați sub aceeaș dată din 21 decembre st. vechiu. Convocarea devenise fórte urgentă, căci intr'aceea cancelarul și guvernatorul se apucaseră bãrbațesca de reorganizări, și denumirile in funcțiunile mai inalte urmau neincetat, inse cu prea puțin respect la așteptările românilor. Până in 26 dec. eră denumit consiliar român la Viena L. B. Pop, care și până atunci fusese consiliar de secțiune in ministeriul justiției. Dimitrie Moldovan inaintă din prefect de district tot la cancelaria transilvană (minister transilvan) in Viena. La guvern erau recomandați de cãtră guvernator între 16 consiliari actuali și trei români cunoscuți la români ca unionisti, iară între 14 secretari alți doi români de acelaș renume.

Lectorul va fi observat acilea, că între decembre 1860 și până in aprilie 1861 ajunsese țera, ca să aibă dintr'odată doue guverne, unul in Sibiu și altul in Cluș, ceea ce urmased din trecerea dela sistema absolutistică la cea feudală.

In acelea đile până la adunare și după aceea, cine șcie până când, se cerea activitatea cea mai in cordată pe calea publicității, spre a prepară nu atât pe masele poporului, la care cu presa tot nu puteai

pětrunde, cât mai vėrtos pe classa ómenilor șciutori de carte, din cari partea cea mai mare nu apucaseră să-și facă nici-o educațiune politică. Sub absolutism citiseră mii de acte administrative și judecătorești, iară alt ceva mai nimic; unii din aceia lucrând đeece ani mai tot nemțeșce, afundați in paragrafi, in decrete, instructiuni, cerculare germane, incepuseră să-și strice limba maternă vorbind-o reu, scriindu-o și mai reu, precum se póte convinge oricine, dēcă va avé paciență heroică de a citi numai vreo 50—100 de acte séu correspondențe românești din acei ani.

Intrebarea inse eră, că unde să-și apere românii interesele lor. »Gazeta« de es. eșă numai odată pe sėptemână și scãpătased la 450 de abonați. Nici »Telegraful« nu stătea mai strălucit. Atunci fu, când protopopul Ioan Negruțiu, vreo trei advocați și unii proprietari eșiră cu un apel, al cãru simbure eră: »Gazeta« cu litere latine, in format mai mare, să eșă cel mai puțin de doue ori pe sėptemână și să se deschidă colectă in țera spre a formă un fond de subvențiune, precum il avea fiecare din cele doue điare maghiare din Cluș și unul german din Sibiu. S'au făcut abia și una și alta, cu incetul. Acum numerul lectorilor se inmulția succesive din novembre inainte, și se făceau cu totul alte pretensiuni la điare, fără a reflectă la lipsa mijlócelor. După resturnarea sistemii absolutistice și apucarea feudalilor de asupra, funcționarii puși in disponibilitate, se intrebă fiecare ce are să se alėgă din ei și din familiiele lor. Mulți din ei se temeau de o resbunare cumplită (vendetta) așă cum șciu să o facă cãte unii maghiari de sãnge curat. Cel puțin din unele điare unghurești respiră numai vendetta contra românilor, pentru că tot mai țin la dinastia de Habsburg. Se cerea apărare vigorósa. O clică conservativă ruginită din Sibiu incă-și făcea de cap cu necurmatele loviri asupra românilor in »Quartalschrift« din loc, in »Augsb. (astăzi Münchener) Allg. Zeitung«, apoi in anii următori in »Hermannst. Zeitung« redactat de profesorul Heinrich Schmidt, carele șciea să urėscă ca nimeni altul, până ce după cãțiva ani urindu-i-se de sine ẽnsuși, își luased viața.

Din cum au ajuns și la noi diploma cu celelalte acte impěratești, in doue luni până la adunare s'au publicat numai in »Gazeta« cu tótă sãrãcia ei 18 articlii originali istorici și juridici cu scop de a informă cât mai iute pe modestul public cetitor, carele apoi in vreo 14 luni crescused la 1100 de abonați. Din acei articlii, trei erau dela canonicul Tim. Cipariu, 10 dela colaboratorul »Gazetei« mai toți cu data din Zerneșci, 5 dela alți bãrbați, cãror in acelea đile nu le convenia ca să fie numiți in public.

Se póte că in alte istorii ale altor țeri și națiuni informațiunii de aceaste parțiali și minuțiose nu au loc; in istoria țerei nóstre se simte adesea necesitatea lor. Posteritatea trebuie să afle după date positive, cu ce mijlóce mici, sãrãcuțe cercau bėtrãni să ajungă scopuri mari, adesea chiar scopuri ideale, și cum uneori scoteau și așă multe la cale, iară altădată se vedeau inșelați amar. Eu nu pot uită pe comitele Francisc Nádasdy, carele pe când eră cancelar de curte al Transilvaniei și se prepară in 1863 pentru alegerile dietali, me intrebased și pe mine, dēcă pot eu crede, că românii pe lângă censul de 8 florini își vor concentră voturile asupra candidaților din națiunea lor și nu le vor vinde aristocrațiilor pe bani. Am respuns cancelarului, că eu nu me tem de așă ceva. Te inșeli, imi replică esc, sa observându-mi, că dēcă magnații din Transilvania nu au bani, au cei din Ungaria, între cari unii sũnt in stare să arunce o sută și doue sute de mii florini pentru scopuri electorale. »Bine, Escelență; românii inse vor opune cumpěrării de suflete crucea și praporii (stėgurile)

T I G A N C A V R A J I T Ó R E .

dela bisericuțele lor. « Îmi fusese ușor să vorbesc așa în 1863 cu cancelarul, pentru că pe când plecasem eu de acasă, alegerile pe alocurea se și începuseră; preoții, după ce făceau rugăciuni în biserică, mergeau înainte și alegătorii cu praporii după ei. Toți candidații românilor au fost aleși. Așa s'au ajuns atunci cu mijloce foarte mici, cu pâne, brândă și cêpă în traistă, chiar și în politică un scop din cele mai mari. Din contră, mai târziu nici cu multe mii risipite de unii și de alții spre asemenea scop nu s'a câștigat nimic.

George Barițiu.

Sufixele *esti* și *iste* în numele de localități românești.

(Urmare.)

Segesta și *Segeste* oraș în Sicilia, Celtiștii deduc numele din: si (=di, ti ce înseamnă mic) și din eg (=aig, ag etc. ce înseamnă apă) deci apă mică, pârâu, râurel. *Segestike* oraș în Panonia, după Strabone. *Segestikos* adj. și *Segestanus* locuitorul. *Segestes* un cherusc, tata Thuneldei, socrul lui Arminius. *Diege* fluviu mic în Franția, curge în Dorgogne, unde di=si mic și ege=aige=apă. *Sechia* pârâu curge în Po, *sechia* din si=oihe, mică apă, — seac înseamnă: sêc. *Sieg*, în vechime *Siga* fluviu în Sauerland; *Sieke* nemț. înseamnă un loc mocirlos. De asemenea origine sunt: *Segeda* seu *Segede* oraș în Spania la Strabone, *Segida*, *Segidaios* loc la Appianu, — *Segobriga* oraș în Spania la Strabone și Ptolomeiu. *Segodunum* oraș în Gallia, *Seg* apă mică, dun cetate, oraș, um terminațiune latină. — *Segobriga* oraș în Spania, — *briga* =Burg, uneori: Brücke. Astfel s'a format: *Segedin*.

Segesti și *Segestel* sate în comit. Bihariei. *Segesti* (ung. *Segesd*, săsește *Schaas* și *Sais*; fiind că as, ais înseamnă apă, — pôte că și seh=ș și s din aceste nume e remășiță din si=di=ti, mic.) — Alșó și Felsó *Segesd* 2 sate în comit. Somogy.

Seges e pârâu lângă orașul *Segesvár*, numit și *Segișóra*. — *Siag* pârâu nu departe de Timișóra. — În România sînt mai multe pârâie *Seaca*, *Secu*, *Siceu*, *Suca*, *Sucevița*, *Sucița*, *Suciava*, *Suha* mică etc.

Mai înainte de a încheia, să cercetăm originea numelui *București*.

Este o tradițiune despre fundarea orașului *București*, precum se scrie mai adeseori, — în legătură cu atare *Bucur*, și că numele purcede dela numele aceluia *Bucur*. Tradițiunile despre fundarea orașelor, mai mult sînt basate pe inchipuiri. Dêcă s'ar fi așeșat acolo atare *Bucur*, cu nêmul seu și slugii sei, și anume, dêcă mai târziu s'ar fi chemat *Bucurescu*, și de aci, toți ai sei *Bucureștii*, atunci e posibilă deducerea numelui dela *Bucur*, și și sufixul scris cu *esci*; dar acesta nu are nici verisimilitate pentru sine.

Unii aduc numele *București* în legătură cu cuvântul comun: *bueuriță*, de aci la Nemți se află traducerea: *Freidestadt* adecă orașul bucuriei. De vreo câteva ori am arătat, că cuvintele comune, adecă din usul limbei de tótă țiuă, nimerindu-se cu numele unei localități, se cred a fi identice, dar acesta e rătăcire, p. e. pasere în limba comună, și *Pasere*, munte în România. Pas din *bad*, bas=pas înseamnă deal, *er*, *nalt*, mare, e din capêt e adaus pentru că în limba comună e: *paser-e*. Așa analogia este și între *Bucur* și *București*. Numele personal *Bucur*, nu are nici o legătură cu numele *București*.

Să vedem mai înainte, ce înseamnă: *Bucur*? *Boukolos* la Greci, *Bokolos* la Dori, încã începând dela *Homer*, a însemnat (după dict. grec. germ. al lui

Rost) *Rinderhirt*, (păstor de vite) în genere *Hirt*, păstor. În acest dicționar se indică compozițiunea numelui, în legătură cu *Koleo*, verb, ce înseamnă: a pășună, a păzi, — dar autorul țice, că acest *Koleo* e îmbêtrânit, — și în alta compozițiune nu se mai află. — Dêcă ne luăm după acesta derivațiune, atunci *boukol-os* înseamnă: om pășunător, păzitor de vite. *Bous* și *boos* la greci înseamnă în genere vită, adecă și bou și vacă; la latini e *bos* și vaca, ca și la noi; s din capêt cade în compozițiune, de aci: bou, ori bo, precum e și în *bou-kranon*, cap de vită.

Wilhelm Obermüller (în *Deutsch Kelt. Wörterbuch*) țice: *Bukalos*, cuvântul grec înseamnă: slugă de vite. În *Kymrica* (o limbă celtică) *bugail*, — în gâllica (o limbă celtică) *buachail* înseamnă slugă de vaci, păstor de vaci, — din *bo*=vacă și *gille*, *giolla*, slugă. Cuvântul nu se pôte deduce din grecesca și de aci se vede, că în Grecia, celții avură primii păstori de vite, altcum numele păstorilor de vite nu s'ar fi susținut în limbă.

În *Bucolos* e dară: bu și *gail* respective: *chail*, slugă de vite, — iară os e adaus grec, și înseamnă om, deci lângă *buchail* e superfluu.

Să căutăm și alte dialecte celtice. *Gaoil* în irlandeză înseamnă familie, neam; *feargoil* irl. nê m de bărbat; *geillios* irl. înseamnă familie. *Gilla*, *gillan*, *gylla* irl. slugă, — *gillas* irl. slugit; *giolla*, *giollon* slugă tinêr; *geillighion* irl. a slugi. *Goëled* în bretona, om de jos; *goëlet* bret. de de jos; *goëlván* bret. om de sôrtea de jos. — În latină e *ancilla*, ce înseamnă slujnică, slugitóre. Deci cimricul *gail*, gâllicul *chail* (ai de regulă =e) irlandezul *gilla*, bretonicul *goël*, latinul *cilla* înseamnă slugă, — și astfel și *Kol* din *bucolos* înseamnă slugă. — Din cil și celelalte forme e *ungurescul* (*cseléd* (*celed*)) ce înseamnă ori ce slugă de casă, — și după formă stă mai aprópe de bretonicul *goëled*. — Dar vêdurăm mai sus *gaoil*, ce înseamnă: familie, nê m, — dintr'o rădecină cu cuvântul ce înseamnă slugă. Astfel vedem *család* (*cialad*) la unguri, familiă. — La Breboni familiă, familiă, — *Famellus* și *Famella* în monuminte vechi, slugă, slugitor. Astfel aflăm și în latina: familia și *famulus* (slugă); acesta e, pentru că la popórele vechi, muierea, pruncii și slugii toți la olaltă compuneau familia, și respective, pentru că numai tata, bărbatul eră domn în casă, ceialalți erau supuși=*cseléd*. — La maghiari și astăzi muierea vorbind de bărbatul ei, țice: az én uram (domnul meu); și bărbatul pe ai sei cu slugii la olaltă, adeseori i numește *cseléd*, — slugitorime *Child* la Anglezi, fiu, prunc; aceștia prin Gali și Irlandezi, și prin Brittii cei vechi, încã sînt mestecați cu Celții. — Astfel *bou-kol-os* e din *bu-chail*, slugă de vite.

Dar celticismul s'a susținut și între Germani, pentru că aceștia pe mulți Celți i-au germanizat. *Wilh. Obermüller* (I 307) arată, că: *Buchholz*, vechiu *Buchult*, în bas-germană *Bocholt*, *Bockholt*, în Francken: *Buchold*, aci în vechime *Bucheled* înseamnă colibă de păstor de vite. *Bo*, *bu*, *bü* e grecescul *bou*, *chol*, *chkol* e grecescul *kal*, celticul *bugail*, *bua*—*chail*, iară *z*, *t*, *d* din capêt e remășiță din *da*, ta za, casă, locuință și astfel colibă.

Bokos la Dori, *boukos* și *boukaios* la Greci a însemnat: păstor de boi, adecă: bo-ar românește; aci *bo*=*bou*, ariu din celt. aire, om. — La pag. 306, aducea înainte cuvântul: *Bucharii*, numele unui popor, și arată că purcede din gâllicul: *bwch* vacă, și aire om, *Viehhirten*, păstor de vaci, adecă: vacar, vaca la Celți s'a numit și numai *bu*, și *bwch*, *buwch*, — de unde latinește: vaca.

(Încheierea va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Dela băile Herculane.

Sunt pentru prima dată la băile Herculane și astfel m'a încântat frumseța și poziția acestor băi, încât acum, voind a încerca o descriere, cu greu voi afla cuvinte de a-mi exprima impresiunile câștigate așa precum aş dori, inse totuș voesc să încerc acesta.

Noptea la 11 ore sosii cu trenul accelerat la frumoasa gară dela băile Herculane. Drumul, care ține jumătate de oră cu trăsura, de aci pân' la băi, are un farmec deosebit, mai ales noptea. In drépta mea se ridică un munte innalt, pe care sburau sute de licurici, strălucind drept smaragde, iar in stânga-mi atrăgea atențiunea murmurul Cernei care lucia argințiu; ici colea omeni cu torțe aprinse in mână, se folosiau de liniștea nopții pentru pescuit. Un ce mai romantic frumos nici că-mi puteam imagina!

D'abiă așteptam să se facă și, ca să pot admira și la lumină frumusețile cari le cam cunoșceam din niște descrieri entusiastice. In țori de și eșii pe balcon, un aer recoros, parfumat de tei, me impresoră; in nemijlocita-mi apropiere zărî dealurile verzi cu pădurile dese; jos Cerna limpede ca cristalul curgea sgomotos, ici colea spumegând prin curgerea peste petrii mari, ca și o mică cascada. Am recunoscut atunci, că cât de puțin e in stare omul a-și face o idee despre frumusețile bogatei naturi, — până nu le vede el cu ochii sei proprii!

Intrând la băile Herculane, își atrag privirea niște frumoșe ville. Cea dintîi villă cu multă fantăsie și gust compusă este »Villa Popovici«, — iar lângă acesta se vede drăgălașa »Villa Lorenz«, de pe al cărei balcon scriu acestea impresiuni.

Indreptându-ți pașii de-a lungul Cernei, in curând dai de »Villa Terfalogă« zidită in stil baroc și care se distinge prin poziția ei romantică; zace pe o înălțime considerabilă, in dosul ei se 'nnalță dealuri, iar la picioarele villei curge Cerna încântătoare.

Trei drumuri te duc la băi; cel din drépta și stânga merge prin pădure, iar cel din mijloc e pentru trăsuri. Dacă mergi pe cel din drépta, la o încarnitură după dealul sub a cărui umbră te duce calea, — ești de odată surprins la vederea multelor frumoșe oteluri. Intre aceste se află și »Villa Elisabet«, acelaș otel in care a locuit împărătesa-regină Elisabeta, in anul 1887, cu ocaziunea curiei ce a făcut aci, ceea ce poți ceti pe o tablă de marmoră sculptată cu litere aurite — și ce e zidită in fațada edificiului.

Făr' a merge mai departe, voi să amintesc biserică greco-orientală, lucrată in stil bizantin la anul 1863; in dosul acestei biserici se află »Villa diecesană.«

Pe malul stâng al Cernei e frumosul teatru care s'a ridicat in anul acesta și care te invită să petreci vre-o câteva ore de séră plăcute, asistând la diferitele producțiuni interesante. Acest teatru nu e mare, dar frumos lucrat in stil elvețian.

Publicul elegant din România, care din an in an cercetază băile Herculane, încă nu a sosit și de aceea nici nu e teatrul așa cercetat, precum ar merită să fie. Sunt niște cântărețe bune, un cântăreț comic dela Ronaher din Viena, care in deosebi știe să petreacă publicul cu cuplete și mutrele sale comice.

Förte interesante și cu măiestrie executate sunt producțiunile acrobaților, ecvilibrisților, a clovnilor i in fine amintesc 3 acrobați pe sirmă, o fetiță cam

de vre-o opt ani și doi băeți de câte 9 și 11 ani, cari cu adevărată maiestrie și dexteritate își fac figurile lor diferite, cu deosebire copila e de admirat pentru grația mișcărilor ei, prin ce a știut câștiga simpatiele publicului intreg.

In curând va sosi o cântăreță română dela opera comică din Paris, dna Irena de Vladaia.

Musica dela opera din Peșta cântă séră in teatru, iar peste și in naintea teatrului, unde niște mese intinse te invită la repaus, pe când chelnerii in frac stau in abundență, gata de a te servi cu mâncări gustușe; inse publicul nemulțumitor e greu de atras, el gustă odată de doue ori din ce e nou, ș-apoi se rentorce la obiceiurile sale vechi, la musica de țigani care cântă inaintea restaurațiunii Popovici in giurul măreței statue »Hercules«, și in parcul dela Coursalon.

Séră de séră, dela 9—11 ore, se intruneșce publicul iubitor de dans, in sala mare dela Coursalon. Așă numitul Coursalon e un edificiu innalt, frumos, care cu deosebire séră fiind iluminat, are o înfățișare feerică!

In fața edificiului se intinde parcul, nu mare, dar de tot frumos, cu grupe de plante ecsotice, arangiat și cu fântâni săritore in al căror basin cu apă limpede zărești pești drăgălași.

Nu voi să las neamintite băile diferite, cari se desting de alte băi prin sursele calde ce le posed: patru de puciosă și una ce conține sare și puțin fer.

Una dintre cele mai frumoșe și mari băi e baia »Szapáry« in care afli comfortul cel mai bun.

O plăcută distracție sunt excursiunile ce le poți face aci pe dealuri; find căile bine ingrigite, poți urcă cu multă ușurateate cel mai innalt munte de aci.

Eu încă pân' acum nu am avut ocaziune a face o astfel de excursiune, deci îmi rezerv plăcerea de a scrie de altă dată despre acest farmec, pentru mine încă necunoscut, al băilor Herculane.

Mimi.

Academia Română.

— 1866—1891. —

Raport asupra activității Academiei Române, cu ocaziunea serbarii de XXV ani a esistenței sale, la 1/13 apr. 1891, de D. A. STURDZA, secretar general.

III.

Traduceri din autorii clasici.

Indată ce literatura noastră a inceput in timpurile moderne a-și lua avântul, ochii tuturor s'au intors cătră autorii clasici ai națiunilor celor culte, iar mai ales cătră autorii antici greci și romani. Traducerea și publicarea scrierilor acestora eră o dorință generalmente simțită.

Eliade-Rădulescu a făcut cel dintîiu planul unei förte bogate biblioteci literare românesci, formată din traducerile unui mare numer de scrieri clasice. Acest plan măreț de abiă a putut avé un mic inceput de executare. Lui aparține traducerea primelor rapsodii din Iliada de Aristia.

In urmă Evanghelie Zappa vorbeșce, in actele fundațiunei sale, despre traducerea autorilor clasici.

Societatea literară încă dela inceputul activității sale, dela 1867, s'a ocupat de această cestiune. La 1871 s'a intocmit un regulament special pentru traducerea și publicarea autorilor clasici in limba română; și in anii următori s'au publicat mai multe traduceri

Au eșit la lumină mai întâiu Operele lui C. Corneliu Tacit, traduse de membrul societății G. I. Munteanu.

S'au premiat și publicat în urmă: a) Cărțile lui Salustiu despre Catalina și Iugurta traduse de D. I. Dobrescu; b) Operele lui C. Iuliu Caesar traduse de C. Copăcineanu și D. Caianu; c) Filipicele lui Cicerone traduse de D. Aug. Laurian; d) Istoria romană dela Nerone până la Alesandru Sever de Dione Casiu tradusă de A. Demetrescu; e) Istoria romană de Titu-Liviu, cărțile I—VI, traduse de N. Barbu; f) Cartea I din Istoriile lui Herodot traduse și adnotate de D. I. Ghica.

IV.

Studii și publicațiuni istorice.

Societății Academice i s'au desfipt, la începutul ei, scopuri exclusiv filologice și literare: ortografia, gramatica, dicționarul limbei, și traduceri din autorii clasici. Îndată inse ce organizarea Societății a luat un corp prin statutele din 24 august 1867, cercul activității ei s'a întins și s'a lărgit.

După lucrările asupra limbei, studiul istoriei naționale a fost cel dintâu care a fost îmbrățișat cu căldură de Academia noastră. Incepând dela frumosul discurs de recepțiune ținut la 1869 de Papiu-Ilarian asupra părintelui ortografiei române, Cheorghe Șincai, Analele noastre au publicat un lung și bogat șir de memorii istorice, archeologice, numismatice, cari au aruncat lumini noue asupra multor puncte séu epoce obscure din istoria românească.

Prima publicațiune istorică însemnată a Academiei sânt operele principelui Dimitrie Cantemir, din cari s'au tipărit până acum 7 volume, formând unul din cele mai minunate monumente ale vechei noastre literaturi.

În această publicațiune amu fost ajutați cu multă liberalitate de bibliotecile cele mari ale Rusiei, cari au pus la dispozițiunea Academiei manuscrisele originale ale scrierilor lui Cantemir. Astfel s'au publicat:

a) *Descriptio Moldaviae*, tipărită în textul original latin după manuscriptul autograf al autorului. — Aceeaș scriere s'a publicat și în traducere română.

b) *Istoria Imperiului Otoman*, tradusă româneșce după traducerea engleză, franceză și germană. — Textul original latin al acestei scrieri este încă nepublicat. Academia și-a procurat copie de pe manuscriptul dela Petersburg.

c) *Evenimentele Cantacuzinilor și Brancovenilor din țera Muntenescă*, scriere compusă româneșce, dar care s'a păstrat numai în traducere grecescă, de pe care s'a retradus româneșce.

d) *Divanul séu gâlcéva înțeleptului cu lumea*, singura operă pe care marele scriitor a publicat-o în Moldova, la Iași, la 1698.

e) *Istoria ieroglifică*, publicată după manuscriptul autograf.

f) *Compendium universae logices institutionis*.

g) *Ioannis Baptistae Van-Helmont Physices universalis doctrinae — Encomium in authorem et virtutum doctrinae eius*. — Operă scrisă în limbele latină și română.

h) *Vita Constantini Cantemyrii cognomento senis Moldaviae Principis*.

i) *Collectanea orientalia*.

Operele lui Cantemir au urmat Operele complete ale marelui cronicar moldovan din secolul XVII Miron Costin. Edițiunea e făcută de colegul nostru dl V. A. Urechii sub auspiciile Academiei și tipărită cu ajutorul ministeriului instrucțiunii publice. Această publicațiune importantă a adunat în doué volume

tôte scrierile cunoscute ale ilustrului cronicar, precum și o serie însemnată de documente din timpul lui.

Academia a mai publicat scrierea lui Nicolae Bălcescu: *Istoria Românilor sub Mihaiu Vodă Vitézul*, admirabil monument al literaturii noastre istorice, atât pentru limba și stilul ei, cât și mai ales pentru spiritul de adâncă iubire și admirațiune pentru faptele mari ale trecutului națiunei.

Monumentul inse neperitor ce Academia a ridicat istoriei naționale, șieși și unuia din istoricii cei mai de căpetenie ai națiunei, este publicațiunea de Documente privitoare la Istoria Românilor. Ea a început cu documentele adunate de nemuritorul Eudoxiu Hurmuzaki și s'a urmărit și îmbogățit de Academie cu documente culese prin stăruința ei proprie.

După încetarea din viață a neobositului Eudoxiu Hurmuzaki, patriotica sa familie a dăruit guvernului român tôte manuscriptele remase dela el, rôdele unor cercetări și studii de peste 30 de ani. Aceste manuscripte cuprindeau doué feluri de lucrări: a) o colecțiune de vre-o 3,000 documente pentru istoria Românilor din secolii XIV—XIX, mai tôte nepublicate; b) o bogată serie de studii istorice originale asupra aprópe întregii istorii a Românilor.

Guvernul a început, la 1876, publicarea amânduror acestor serii de manuscripte, una sub titlul de »Documente privitoare la Istoria Românilor«, cealaltă sub titlul de »Fragmente din Istoria Românilor«. Ministeriul cultelor și al instrucțiunii publice întimpinând dificultăți în regulata publicațiune a acestui mare și însemnat material istoric, a trecut în anul 1880 întréga lucrare Academiei.

Academia a pus silințe stăruitoare pe de o parte pentru a grăbi publicarea prețiosului tesaur istoric pus la a sa dispozițiune, iar pe de alta parte pentru a îmbogăți colecțiunea de documente cât mai mult ar fi cu putință, spre a face dintr'ênsa un izvor bogat de informațiuni pentru luminarea trecutului nemulului românesc.

Academia a publicat deci tôte studiile istorice originale ale lui Eud. Hurmuzaki, cari forméză 5 volume în 8°; apoi a publicat trei volume în 4° de documente, cari împreună cu alte trei publicate de ministeriu cuprind întréga colecțiune de documente Hurmuzaki. La această Academia a adaus 11 volume suplimentare cari cuprind peste 6,800 documente dintre anii 1199—1849 adunate din diferite archive publice și private, mai ales din Italia, Francia și Polonia. Această colecțiune de documente, plănuită la început pentru 7 volume, forméză astăzi 17 volume, și mai sânt încă materiale adunate pentru cel puțin alte 6 volume.

În acest mod, pe temelile aședate de Eud. Hurmuzaki, Academia a ridicat un monument grandios al istoriografiei române, monument la al cărui înălțare a contribuit munca neobositului cercetător, sentimentele de iubire de ném ale familiei sale, stăruințele neobosite ale Academiei și dărnicia statului român, care dă de patruspredece ani fondurile necesare acestei publicațiuni.

V.

Studii și publicațiuni științifice.

Științele naturale și matematici au fost cele din urmă cari au intrat în cercul de activitate al Academiei noastre.

Statutele din 1867 au creat »Secțiunea științelor naturale.« În totă epoca Societății Academice (1867—1879) găsim în Analele noastre un singur memoriu de cuprinsul științific, discursul citit la 1872 de reposatul dr. A. Fētu »Despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România.«

Membrii secțiunii științifice, puțini la număr la început, s'au înmulțit în cursul anilor; înse numai la 1879, când s'a reorganizat Academia Română ca institut național, s'a dat acestei secțiuni o pozițiune deplin egală cu celelalte două surori ale ei.

În legea prin care s'a declarat Academia de institut național s'au fundat de stat două premii anuale de câte 5,000 lei. Unul dintre acestea, numit Premiul Lazăr, s'a pus la exclusivă dispozițiune a secțiunii științifice.

De atunci activitatea secțiunii științifice și-a luat avântul. De pe la anul 1879 Analele noastre cuprind un însemnat număr de memorii și comunicări științifice din diferitele ramuri ale științelor naturale și matematice atât teoretice cât și aplicate: geologie, antropologie, chimie, zoologie, botanică, agricultură, etc. etc.

În anii 1874—1880 s'a dat o deosebită atențiune observațiunilor meteorologice: s'au cumpărat instrumente și s'au instalat diferite observatorii prin țară; iar în Analele noastre s'au publicat tabelele observațiunilor făcute până la 1880, când s'a înființat spre acest scop Institutul meteorologic din capitală.

B o n b ó n e.

La tribunalul corecțional.

— Pentru ce nu ai restituit biletul hipotecar care l'ai găsit?

— Scusați, domnule președinte, l'am restituit.

— Cui?

— L'am restituit circulațiunii.

*

Profesorul. — Câte decagrame sânt într'un chiogram?

Elevul. — Acesta atârnă dela negustor.

*

Ce este o cochetă?

O cochetă este o luminare care ajunge în tot-deună a se arde... la un fluture.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

I

Statua lui Eliade în București.

(Pe pagina de frunte.)

Înaintarea care s'a făcut în cei din urmă zece ani la București, se arată și prin statuele care ilustrează parcul dinaintea palatului universității.

Ilustrațiunea din fruntea numărului de acum a la foi noastre înfățișează una din aceste statue, anume a lui Eliade Radulescu.

Artistul ne-a reprezentat pe ilustrul scriitor, puțin cam inclinat înainte, cum avea obiceiul să stea în momentul când vorbea.

Modelul a fost făcut de un sculptor român, dar executarea s'a concredut unui artist german. Totul e de marmoră albă.

II

Țigana vrăjitoare.

(Pe pagina 317.)

Să nu credă cineva, că numai poporul și în deosebi numai poporul român se duce la vrăjitoare, să-i spună de noroc; căci și alte popoare, ba chiar și persoane din societatea noastră, au vrăjitoare, la care țin cu credința cea mai neclintită.

Pictorul englez Mieth ne înfățișează prin »țigancă vrăjitoare« din numărul acesta o țigancă foarte renumită în societatea noastră engleză, la care se duc damele cele mai elegante, mărturisindu-i secretele și așteptând prorocirea viitorului.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. *Di Gherea* prepară al treilea volum de critice; între altele, acest volum va cuprinde și un studiu asupra »Naturalismului lui Zola.« *Di Dumitru Stăncescu*, cunoscutul nostru colaborator, va da în curând la lumină un volum de novele cu totul inedite. — *Di Anton Bacalbașa* va publica la București un volum de novele, intitulat »Din viața de cazarmă.« *Bustul lui Cogălniceanu* s'a turnat la turnătoria școlii de arte și meserii din București. — *Di Mihail Demetrescu* a pus sub presă la București un volum de 15 tipuri și novele; cartea va cuprinde vr'o 15 côle și va purta néosul titlu de »Izvođe.« *Sculptorul Valbudea* din București s'a dus la Berlin, spre a face studii artistice, însoțit de dl Iuliu I. Roșca.

Versuri de A. Naum. Sub acest titlu a publicat dl A. Naum la Iași lucrările sale poetice. Autorul are un nume bine cunoscut în literatura română, căci lucrăză de timp îndelung și produce atât scrieri originale, cât și traduceri din autorii străini. O cugetare adâncă și un punct de vedere înalt dau caracterul lirei sale. Este poetul reflesiunilor filosofice, ocupându-se cu predilecțiune de ideile care frământă omenirea; de aceea piese lirice subiective nu prea găsim în cartea sa. Tóte bucățile, din care reproducem una în nrl de acum al foii noastre, sânt scrise dela 1878 până la 1890, într'un interval de 12 ani. Ceea ce ne miră, este ortografia prea ciudată chiar și în învălmășela noastră ortografică. Tiparul e foarte elegant. Prețul, dimpreună cu volumul care cuprinde traducerele poetice ale autorului, e 6 lei.

Tractat de Igienă. *Di dr. I. Felix*, profesor la unversitatea din București și membru al Academiei Române, a publicat un volum intitulat: »Tractat de Igienă publică și de poliția sanitară«, partea a doua: Bólele și bolnavii.

Foi comemorative. La Sibiiu a apărut în limba română și germană o broșurică intitulată: »Foi comemorative pentru regimentul c. și r. de infanterie marele duce Frideric Vilhelm de Mecklenburg Strelitz nr. 31, care s'a publicat din incidentul serbării jubileului de 150 ani al regimentului nr. 31. Prețul 30 cr.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și musicale. *Di L. C. Caragiali* a scris o piesă nouă, intitulată »Domnul Umureanu și ginerele seu«, comedie în trei acte. — *Di Th. Speranța* va prezenta direcțiunii Teatrului Național din București o dramă în 6 tablouri, intitulată »Aspasia«, cu subiectul scos din viața modernă. — *Dșóra Elena Teodorini* a sosit la Rio-de-Janeiro, în Brasilia, unde va da un șir de reprezentațiuni. — *Artistul Iulian* dela Teatrul Național din București a plecat cu familia la Câmpina; starea artistului inspiră ingrigiri. — *Di Al. Luca*, diriginte de cor la București aproape 25 de ani, a format o bibliotecă de compozițiuni musicale religiose, pe care a oferit-o ministrului de culte. — *Dra Florica Solacol*, elevă a dnei Tarpe, a dobândit anul acesta prima medalie de merit la conservatorul din Paris clasa de piano.

✓ **Conservatorul român din București.** Esamenele claselor de declamațiune s'au ținut în săptămâna trecută. Dintre elevi au probat rezultatul cel mai bun Dionisie Zaharescu, care are mult umor, asemena și Cesar Ionescu, nu mai puțin a fost aplaudat și N. Liciu. În anii II și III au escelat dșorele Minodora Ionescu și Aneta Berlescu, superior a fost absolventul Const. Radulescu, în dramă și tragedie au fost buni Emil Condurat și Ales. Demetrescu. Prima premiată în tragedie a fost dșora Esmeralda Cuianu, premiată înteu în dramă dl Ion Cuțarida. Este de dorit ca amândoi să fie angajați la Teatrul Național.

✓ **O serbare frumoasă la Pitești.** La 6 iulie n. s'a ținut la Pitești serbarea arangiată de secțiunea Ligei culturale, în grădina publică, luând parte lume multă. Petrecerea, după informațiunea »Universului«, s'a început s'era la 9 ore, anunțându-se prin 5 focuri de rachete, după care musica militară, sub conducerea dlui Emilian, a deschis-o prin marșul lui Mureșan. Corul gimnasiului local dirijat de preotul Băjenar, a cântat »Destéptă-te Române«, »Sclăvia« și altele. Pe scena din mijlocul grădinei 24 elevi din gimnasiu în costume naționale au executat mai multe jocuri, ca Romana, Bătuta, Brăul, Hora etc. sub conducerea profesorului de scrimă și gimnastică Drujescu. De odată apărū în mijlocul unor focuri bengale statua lui Andrei Mureșan, reprezentându-l citind marșul seu la 1848 în Transilvania, la picioru un român gârbovit de suferințe, cu brațele încatușate.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

✓ **Șoiri bisericăși și școlare.** *Maj.* Sa monarcul a dăruit 150 fl. bisericelor române gr. c. din Puce-neșci pentru edificare de școlă, atăta pentru edificarea din nou a bisericii române gr. c. din Livadia-de-Câmp, ambele în diecesa Lugoș. — *Congresul studenților români* în anul acesta se va ținé la Giurgiu, în zilele de 5/17, 6/18, 7/19 și 8/20 septembrie. — *În gimnasiul evanghelic din Sibiu* au studiat 85 de tineri români și anume 71 gr. or. și 16 gr. c.

✓ **Internatul de fete din Blaș.** În nr. trecut al foii noastre semnalarăm că la Blaș se va clădi un internat nou pentru 100 de studenți. Acuma aflăm din »Unirea« următoarele desluciri. Esc. Sa părintele mitropolit dr. Ioan Vancea va ridică lângă sala de gimnastică un nou și grandios internat pentru 100 de băeți, care va sta în nemijlocită legătură cu gimnasiul, iară internatul actual de băeți, care forméză ornamentul pieței Blașului, va fi străformat în internat de fete. În anul viitor, la septembrie, se vor puté deschide amândoué internatele. Onóre innaltului prelat, care-și indeplinește cu atăta demnitate misiunea!

✓ **Șoala reuniunii femeilor române din Arad** ș-a ținut esamenul la 18/30 iunie, sub presidiul Pr. SSale părintelui episcop Ioan Mețianu, fiind de față tot biuroul reuninnii și mulți oșpeți, în frunte cu dl Vinc. Babeș. Esamenul a mulțumit pe toți. Directoarea dna Maria Popovici și profesoarea dșora Octavia Stolojan au primit multe complimente.

✓ **Șoala română de fete din Șimleu,** înființată de Reuniunea femeilor române selăgene, a ținut esamenul la 28 iunie, sub dirigința dlui Andrei Cosma și sub președînța dómnelor Clara Maniu și Maria Cosma, asistând și dómnele Eleonora Nichita, Elisa Cocian, Ludovica Oros, Maria Barbolovici, Elena Lapoștean, Fr. Marcuș și altele. Esamenul a reușit bine și dna învățătoare Maria Lazar n. Lapoștean a fost feliicitată din tóte părțile. Deosebit a produs mare mulțumire și bucurie progresul în limba românescă. După esamen a urmat balul, care inse n'a avut succesul dorit.

✓ **Gimnasiul din Beiuș.** Primirăm »Programa« gimnasiului superior gr. cat. și a școlélor normale din Beiuș pe anul școlar 1890—91, redactată de dl Ioan Buteanu, director și profesor. Ca întroducere găsim un studiu istoric al dlui profesor Coriolan Ardelean, intitulat: »Din istoria poporului român.« Apoi se continuéză seria tinerilor înmatriculați la gimnasiul din Beiuș dela întemeierea sa, periodul II dela 1837—1850. Din șcirile școlare notăm următoarele: numărul profesorilor a fost 12, al cateheților 4; studenții înscriși 276, din cari s'au depărtat 21, români 218, maghiari 37, gr. c. 87, gr. or. 131. În școla normală a funcționat un director, 3 învățători, 1 catechet; numărul studenților înscriși a fost 59, din cari s'au depărtat 5, gr. c. 31, gr. or. 19. Înscrierea pentru viitorul an școlar se va face la 1, 2 și 3 septembrie. Direcțiunea a adoptat ortografia Academiei Române.

✓ **Stipendii.** Consistoriul archidieceșan din Sibiu publică concurs pentru trei stipendii de câte 500 fl. din ajutorul dela stat, destinate pentru cvalificarea mai naltă, la universitate, a clericilor din acea archidieceșă. Terminul concursului e 12 august n.

✓ **Conferență preoțesă.** *Protopopiatul gr. c. al Eriului,* diecesa Gherla, ș-a ținut conferența preoțesă în comuna Cig la 23 iunie, sub presidiul protopopului V. Vancea, notar A. Baliban. S'a hotărit, ca și 'n protopopiatul acesta să se facă istoricul parochiilor și să se înființeze magazine bisericăși de bucate. S'a cetit și o disertație.

✓ **Gimnasiul român din Brașov.** Esamenele de maturitate s'au ținut la 10 și 11 iulie n. S'au prezentat 9 maturisanți, cari toți au fost admiși cu felurite calcule. Ca comisar al consistoriului archidieceșan din Sibiu a fost de față archimandritul Ilarion Pușcariu.

✓ **Esamene.** *La Brașov* esamele publice în școléle medii s'au început la 6 iulie n. cu esamenul de cântări și gimnastică; cel dinteu, sub conducerea profesorului N. Popovici, a fost lórté interesant, începând cu partea teoretică și sfêrșind prin a cântă câteva piese, între celelalte și »Cântarea dimineței« cu tecstul de Eliade.

✓ **Curs pentru învățători.** Învățătorii Macsimilian Silași și Ioan Boeriu vor deschide la Gherla în 1 august un curs pentru industria de casă și studiarea notelor musicale. Din industria de casă se va propune cusutul și impletitul cu papură și trestie. Cursul va fi gratuit, dar pentru cumpărarea obiectelor trebuincioșe fiecare învățător va avé să plătescă câte 3 fl.

✓ **Profesorii ardeleni în România,** conform unei ordonanțe a ministrului de culte, dl G. D. Teodorescu, nu mai pot să fie numiți »provisoriu« titulari ai unei catedre, ci vor fi nevoiți a rămâné numai suplinitori, adeca revocabili după ori ce impregiurare. Acesta măsură a stérnit o viuă combatere în tótă presa independentă din țeră. Bieții români refugiați, pân acuma cel puțin pe cariera profesorală își puteau asigură pânea de tóte zilele; acuma li s'a tăiat și speranța acesta. Până când?

✓ **Reuniunea învățătorilor români din Maramureș** a ținut adunarea sa generală de primăveră în comuna Apșa-de-mijloc, sub presidiul dlui vicar Titu Budu, luând parte vr'o 40 de învățători. S'a constatat că reuniunea are un fond de 312 fl. 38 cr. Dl președinte promise, că mutându-se oficiul vicarial în Sighetul-Marmației, va stărui să se 'nființeze o bibliotecă centrală, pentru care a și oferit vr'o 300 de tomuri. Premiul de 5 fl. pentru cea mai bună disertație s'a oferit învățătorului Dion. Vereș; alt premiu tot de 5 fl. lui Iosif Fucec. S'au publicat iarăș doué asemenea premii pentru anul viitor. Premiul de 5 fl. pentru învățătorii cari au produs mai mulți pomi, s'a

impărțit între inv. D. Girasim și A. Sabo. Un premiu de 5 fl. s'a mai dat și inv. M. Șerban care a procurat școlărilor sei mai multe cărțile de cetit. Viitorea adunare generală se va ține la Șugatag.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Ioan Baias* din Hațeg, proprietar în România, își va serba cununia la 22 iulie a. c. st. n. cu dșora Elena Brendușa din Petroșeni. — *Dl Valeriu Pop*, notar cercual în Săcel, la 12 iulie n. s'a cununat cu dșora Aurelia Florian, învățătoare la școala capitală gr. or. din Seliște. — *Dl George Bujigan*, învățător în comuna Oțea, s'a cununat cu dșora Maria Pența în Petrovosela.

Șciri personale. *Regina României* a trecut joi spre vineri noaptea cu trenul accelerat pe la Oradea-mare la Veneția. — *Dșora Bilcescu*, care a făcut doctoratul în drept la Paris, va fi scrisă în curând în baroul advocaților din București, conform decizunii de disciplină a baroului. — *Dl Teodor Oancea*, notar cercual în B. Lazuri, comitatul Biharia, a dăruit comunei sale natale Cărbunari un rit de patru jughere pentru fondul săracilor de acolo.

Amorul prințelului moștenitor al României urmează a fi subiectul de atracțiune al diarelor străine. Diarul »le Gaulois« din Paris publică o conversare ce corespondentul seu ar fi avut cu mama dșorei Văcărescu. Dna Văcărescu ar fi ținut: »Tot ceea ce au scris diarele despre această afacere e inesact. Se dice, de pildă, că regele a trimis pe fiica mea la Roma. Nici un cuvânt nu e adevărat; fiica mea nu încetază d'a fi mereu lângă regina, și n'o va părăsi nici odată; mai mult chiar: Elena va plecă, probabil, din România, dar numai în societatea părechei regale.« »Dvōstre nu credeți dar, — continuă redactorul dela »Gaulois«, — că voiagiul va rămădui pe moștenitor de amorul seu?« »Nu, din contră, i-am cetit scrisoarea adresată unui amic al seu din Paris, în care dice că e bolnav și că va muri, pecă nu va pute să ia pe fiica mea.« Dōmna Văcărescu, cu lacrimi în ochi, a narat apoi scena de despărțire a tinerilor. S'au despărțit înaintea unei statui de Madonă; prințul a prins mâna Elenei și plângend i-a ținut: »Îți jur, că ori te iau de soție, or mor!« »Este adevărat — întrebă reporterul — că regele nu e de loc entusiasm de această căsătorie?« »Nu e adevărat! Când prințul a descoperit regelui secretul inimei sale, regele ținuse a fost acela care a vorbit fiicei mele de planurile prințului, și în ziua plecării, punend mâinile sale peste amândoi copii, murmură cu un tel de solemnitate: Copiii mei, fiți bine cuvântați!« »Pōte prințul a cedat primului avânt al inimei sale?« »Ve puteți convinge de contrarul. Prințul iubește deja de doi ani pe fiica mea, dar n'a îndrăznit să-i descopere amorul. Deodată apoi a spus totul regelui. A cređut că regele nu-l va ascultă; dar regele i-a intins mâna și i-a respuns: »Ferdinand, Elena va fi soția ta.« Când prințul i-a mulțumit de această atențiune, a început să plângă de bucurie. Decă ați și dvōstre, cine agitază în București și în Paris în contra fiicei mele, v'ați convinge că totul se face din invidie. Poporul român, în fundul inimei sale, salută cu bucurie această căsătorie, părechea regală o favorisază; prin urmare nimic nu se împotrivesce fericirii acestor tineri. De altfel, ve pot asigură că prințul preferă să renunțe la tron decât la fiica mea.«

Dșora Elena Văcărescu s'a dat dimisiunea din postul de domnișoră de onōre a reginei. Ziua plecării sale dela curte eră ficsată pe marția trecută. Părintele seu, dl ministru plenipotențiar din Roma Ena-

chita Văcărescu a și sosit la Sinaia să-și ducă fiica. Inse, după cum scrie »Timpul«, regina s'a împotrivit la acesta despărțenie și astfel dșora Văcărescu nu va mai plecă. Tatăl seu s'a întors singur la București. Se crede chiar, că dșora Văcărescu va însoți pe regina în călătoria ce va întreprinde în curând în străinătate. (A și însoțit-o. Red.)

Inmormântarea lui Cogălniceanu s'a făcut mercuri la Iași, unde corpul a fost transportat din Paris. La Iași a sosit luni, după ce la toate stațiile lumea salută induioșată rămășițele marelui cetățian. Locomotiva și vagonul mortuar erau în doliu. În tren, musica dorobanților din Botoșani cântă un marș funebru. La gară mitropolitul în fruntea clerului, autorități și lume multă. Sierul fu coborât de primarii rurali prezenți. Primarul Iașilor, dl locot. colonel Langa, salută corpul într'un discurs, care mișcă adanc toate inimile. Musica regimentului 7 de linie intonă imnul național și cortegiul plecă încet spre mitropolie. Tot orașul cernit. Corpul a fost espus la mitropolie, unde a doua zi a mers în peregrinagiu tot orașul. Peste o sută de corōne s'au depus. Inmormântarea s'a făcut cu mare pompă, oficiand mitropolitul Moldovei. S'au ținut mai multe discursuri. Dl D. A. Sturdza a vorbit în numele Academiei Române. Orașul întreg în doliu. Felinarele aprinse erau asemenea invescute în doliu.

Asociațiunea transilvană. *Adunarea generală* a Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român se convōcă de cătră președintele dl George Barițiu și secretarul II dl dr. I. Crișan, la Hațeg, pe 4/16 august și zilele următoare. Adunarea de asta-dată va fi însoțită și de o expozițiune modestă de manufacturi românești, de produse economice și de alte obiecte. — *Despărțământul Mediaș* a ținut adunarea sa generală la 2 iunie n. sub presiul protopopului Ioan Moldovan. S'au încesat 178 fl. dela membrii vechi și noi. Au ținut discursuri și au cetit lucrări dnii: Pavel Popescu despre misiunea despărțământului, Dionisiu Roman despre deosebirea între donațiuni și testamente, presidentul despre femeia română, Ioan Chendi despre trecutul poporului român. Apoi a urmat balul la care au luat parte la vr'o 150 de persoane, din care inse nimene nu ne-a scris câteva șire. Viitorea adunare se va ține în comuna Biertan. — *Despărțământul Șimleu* va ține adunarea sa generală în comuna Selsig, sub presiul vicarului Alimpiu Barbolovici; conform arondării noue, acest despărțământ va cuprinde în viitor și fostul despărțământ al Șomcutei, care n'a lucrat nimica. — *Despărțământul Deva* va ține adunarea sa generală la 19 iulie n. în comuna Secarēmb, sub presiul dlui Ioan Simionaș, secretar dl dr. Ales. L. Hosszu. — *Despărțământul Hațeg* s'a ținut adunarea sa generală în Hațeg la 1/13 iulie, sub presiul dlui Ioan Iana. — *Despărțământul Bistrița* se va constitui la Bistrița în 28 iulie, convocându-se de cătră dl Gavril Manu advocat acolo. — *Despărțământul Betlean* va ține adunarea sa generală în 1 august sub presiul dlui Grigorie Pușcariu, secretar dl Ioan Botean. — *Despărțământul Mureș-Oșorhei* se va întruni în adunare generală constituantă la Bandul-de-Cămpie, în 1 august, convocat de protopopul Vas. Hosszu.

Balul din Deș, dat la 6 iulie n., cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii transilvane, a reușit foarte bine. Iată numele damelor care au luat parte: Costumate, dōmnele: Raveca Herman n. Cupșa, Viorica Mihali n. Vaida, Ana Pap Gherla, Ana Cherebeț Căscău, preotăsa Pocol Buzești, Florica Hangan, Sentiona Chereșteș, Iosefa Pap Ilonda; damicelele: Emilia Oltean Cicio-Cherestur, Domnița Huza Valea; în toilette moderne dōmnele Ana A.

Muntean n. Albin, Amalia Anca, Ernestina Manu, Ana Steț n. Roman Gherla, V. Fani Lemeny n. Tohminy Iclod, protopopăsa Papiriu Iclod, V. Maria Bercean Iclod, Maria P. Mureșan, Iuga Cheresțes, Gradovici, Brecariu, Cupșa; damicelele: surorile Anca, surorile Muntean, Laura Calin, G. Papiriu, Eugenia Bercean, A. Hossu, Boer, L. Mureșan, Oltean, Corpotean, S. Hosu, Ciurilean ș. a.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur a ținut adunarea sa generală încă la 2 iunie sub presiunea dnei Maria Roman, luând parte un număr frumos de membri. Din raportul comitetului s'a constatat, că reuniunea are un capital de 4516 fl. 66 cr. Această sumă s'a adunat în opt ani, de când datéza existența reuniunii, condusă cu atâta zel de dna Roman.

O comună mântuită de „Albina.” Comuna Ja-noșda, comună curat română în Biharia, aprópe de Salonta, cumpérase o pustă; dar din unele cauze neplătind ratele, cassa de păstrare oradană, care imprumută capitalul trebuincios pentru cumpérare, fu silită a cere esecúție, astfel întéiu se vëndură vitele și alte obiecte mișcátore ale ómenilor, apoi o parte din pustă. Situația ajunse de o parte fórte critică pentru bieții ómeni, de altă prea neplăcută pentru cassa de păstrare, care trebuia să-și scótă paralele prin vëndarea restului din pustă, inse nu voiá să deposedeze pe ómeni, cu cari în tot decursul cauzei s'a purtat cu bunăvoință. În momentul din urmă sătenii se adresară către »Albina« din Sibiu, care cumpérá pusta dela cassa de păstrare și o vëndú ómenilor cu acelaș preț, care i se va întorce în timp de treizeci și doi de ani. Ȑilele trecute a fost p'aici directorul »Albinei« dl Parteniu Cosma și dl Leontin Simonescu membru în direcțiunea acelu institut, cari dimpreună cu dl avocat Nicolae Zigre au rangiat acésta afacere, și astfel s'a mântuit o comună românească.

Petreceri de véră. *Junimea academică română din Chior* și giur, dimpreună cu inteligința română din Șomcuta-mare, va arangia la 23 iulie n. petrecere de véră în Șomcuta-mare, în favorul corului plugarilor români de acolo. Ne mirám că cu ocasiunea acésta nu se dá și vr'o reprezentație teatrală séu cel puțin un concert. Numai a dansá nu póte fi un scop de ajuns pentru o junime academică, însoțită și cu inteligința română de acolo. — *La Șintereag* tinerimea academică de pe Valea Șieului a arangiat în 22 iunie o petrecere, care a reușit fórte bine. Jocurile s'au început cu Someșana, iar în paușă opt tineri au dansat Călușerul și Bătuta. Dintre dame au purtat costum național dșórele Lucreția Făgărășan, Victoria și Nina Chifa, Flóra Pop, Lucreția Cioloca și Victoria Flámând. — *La băile din Jabenița* s'a ținut în 12 iulie o petrecere de véră, arangiată de comitetul școlar-parochial gr. c. din Solovestru, în înțelegeré cu junimea studiósă română din părțile acele. — *La V. Sântiona* se va arangia în 19 l. c. petrecere de véră, în folosul bisericeii gr. c. de acolo. Președintele comitetului arangiator e A. Mureșan, secretar N. Capdebo, cassar I. Godolean, controlor D. Todoran. — *La Alba-Iulia* junimea română de acolo și din giur la 19 iulie va arangia o petrecere de véră, însoțită de o producțiune teatrală, în otelul la »Sóre.« Venitul curat e destinat în folosul școlei gr. c. române de acolo. — *În Lechința șăsésă* inteligința română din Uifaléul-săsesc și giur va arangia la 19 iulie petrecere în otelul opidan, în folosul școlei gr. c. române de acolo. Președintele comitetului arangiator e dl Iosif Filipan, cassar dl V. Pap, controlor dl Ioan

Morariu. — *Petrecerea din Teiuș*, dată la 28 iunie, a reușit fórte bine și a produs 55 fl. pentru înființarea bibliotecii populare, de care ar trebui să se îngri-gescă serios preoții și 'nvětătorii noștri prin tóte comunele.

Neorológe. *Cardinalul Haynald*, arhiepiscopul și mitropolitul r. c. din Caloccea, a murit în 4 iulie în etate de 75 ani. Densul a dárut în viétă sume fórte mari pentru scopuri filantropice. A fost renumit botanist și ca pe atare Academia Română l'a ales în 1883 membru onorar. — *Maria Bogoevicu n. Brinzeu*, soția preotului gr. or. Dimitrie Bogoevici din Bania, a încetat din viétă la 15/27 iunie, în etate de 31 ani.

OGLINDA LUMEI.

Oronioă mloă. *Din Germania* se scrie, că noul tractat al triplei alianțe nu conține articolul din vechiul tractat, după care Italia, în cazul unui resboiu între Franția și Germania, avea să trimită trei corpuri de armată la graniță; iar Austro-Ungaria, în căsul unui resboiu ruso-german, trebuia să ocupe granița rusescă. În noul tractat se garantéază numai întregitatea teritoriilor celor trei state. — *Impératul Vilhelm*, într'un toast ținut la Amsterdam, a đis că pacea e asigurată pentru multă vreme; nimeni nu va îndrězni să atace puterile aliata și ele nu vor atacá pe nimeni. — *Tarul* a dat ordinul, ca de aci înainte evreeii espulsați, cari ar trece din nou granița, vor fi trimiși imediat cu forța în Siberia, unde vor fi obligați să muncescă silnic. — *Generalul Boulanger* va publicá la Paris peste câteva đile un volum de 300 pagine, cu titlul: »Reflecții, cugetări și maxime.«

Șoiri străine. *În Rusia*, după o nouă lege, cășătorii între persoane de religie catolică și ortodoxă se pot consacrá numai în bisericile ortodoxe, fără de a se cere convertirea vr'unuia dintre soți. — *Cartea lui Moltke* asupra resbelului din 1870—71 este sub presă și va apăre peste puțin. — *La Petersburg* s'a publicat un ordin privitor la introducerea velocipedului la infanterie spre a transmite mai repede șcirile. — *Parisul* are patru ómeni de câte 100 de ani; un bărbat și trei femei. — *Vezuviul* de un timp încóce scóte multă lavă; đilele trecute doi brasilieni s'au urcat la craterul principal, unul din ei a căđut în crater, celalalt a fost scápat de cătră conducător.

Semestrul ianuarie-iunie s'a încheiat cu nr. 26. Rugám pe toți aceia a căror abonamente au expirat, să binevoiescá a le innoi de timpuriu, căci în lipsa de alte fonduri, fóia nóstră se susține numai prin abonamente; decá aceste nu ni se răspund regulat înainte, ni se prea incurcă școtelile și nu putem realisá îmbunétățirile dorite.

Cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiá nr. acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Administrația »Familiei.«

Călindarul săptămânei.

Đia șept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 4 după Rusáli	Ev. dela Mateiu 8, gl. 3, a inv. 4		res. ap.
Duminecă	7 Cuv. Tom	19 Mariana	4 23 7 49
Luni	8 Mart. Procopie	20 Ilie	4 24 7 48
Mărți	9 Mart. Pancratie	21 Paulina	4 25 7 57
Mercuri	10 SS. 45 M. din Nicop	22 Maria Magd	4 26 7 46
Joi	11 Mart. Eufemia	23 Apollonia	4 27 7 45
Vineri	12 Mart. Proclu și Ilarie	24 Christina	4 28 7 44
Sâmbătă	13 † Sob. Arch. Gavriil	25 Iacob Apos.	4 29 7 43

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.